Број 101. У Новом Саду, у среду 5. маја 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

Какву спољну политику захтевају интереси Угарске?

III.

Мађарски народ нема своје „спољне политике“. Нема спољне политике која живи у народу и за коју се одушевљава. Чак и мађарска интелигенција нема у том питању одређена правца.

У мађарском народу има још неких симпатија према Турској, има још непријатељског осећаја против Русије (Реванш за Вилагош) али још није изумрла мржња према — Немцима. Та мржња није само према аустријском Немцу, против кога се мађарски народ борио вековима. Та је мржња у опште против — Немца. Чисто бих рекао, као што дивља патка зазире од ловца, јер осећа да јој оданде долази смрт, тако и мађарски народ, осећа да треба да се највише боји Немца. Кад би у историји потражили узроке са којих се развио овај осећај и ушао мађарском народу у крв, ми би лако нашли тај узрок. Па опет и поред свега тога мађарски народ нема своје изражене спољне политике.

Напротив! Мађарски народ помаже данас ону политику, против које се буни његова крв, а против које му шапће његова свест. Он то не чини одушевљено, али тек чини без великог опирања. Има Мађар једну пословицу која каже: Ипак је Шваба обешењак! Та је пословица постала на основу вековног искуства. Постала отуда, што га је Шваба увек — преварио и наводио на танак лед. Данас Мађар изговара ту пословицу са резигнацијом. Изговара је као нешто, што се по себи разуме и против чега нема помоћи. Кад се тако што увуче у народ, кад то постане вера његова, кад он то узима као природно и против чега нема лека, онда је то већ у пола — пропаст.

Ми о тројном савезу нећемо да расправљамо. Италија је тек напослетку увучена у тај савез, и наше је тврдо уверење, да ће она прва изаћи из њега напоље. Талијани имају своју изражену спољну политику, која живи у народу њиховом. А та се спољна политика противи политици и политичарима тројног савеза. Ако будемо живи, видећемо, шта ће бити кад талијанска влада стави на пробу талијански народ у корист тројног савеза.

Што данас талијански народ још увек гледа жудним оком на Приморје, томе је крива несретна аустријска политика. Она је хтела тамо да ослаби Словене, те је управо уметнички створила талијанштину као устук Словенима. Из тог је после изашла талијанска иридента и жудни погледи Италије на Приморје. Кажу: не треба сликати ђавола на дувару, може да дође. А ђаво, кога је цртала аустријска политика на Приморју — дошао је.

Ми кад говоримо о тројном савезу, имамо на уму Аустро Угарску и Немачку. Савез између Немачке и Аустро Угарске, то је највеће дело Бизмаркове политике. Тим је савезом доказао своју женијалност, доказао, да је у стању учинити оно, што нико није ни мислио, јер сваком изгледаше неприродно.

Бизмарк је доказао аустријској дипломацији, да она нема шта да тражи ни у Италији, ни у Немачкој. И да су неуспеси аустријске политике долазили отуда, што она није ишла путем који јој обележава природа. Аустрија »Oesterreich« долази од „Ostreich“ — источна држава. Она треба да буде оно, што јој име каже, а Дунав јој показује пут којим треба да иде... На томе путу нашла би бајаги Аустро Угарска помоћ Немачке. А на истоку, Балкану, су још пуне ризнице природног блага, које се могу употребити.

Бизмарк је створио од противника, Аустро Угарске, савезника Немачкој. И не само обичног савезника. Него је створио од Аустро Угарске ћуприју, преко које ће Немачка прећи на Балкан. Створио је од Аустро Угарске вредног слугу, који ће му посвршавати све „грубе послове“ док он не устане.

Сећамо се оних Бизмаркових речи, да је Балкан за Немачку — Хекуба. (Треба да значи: Немачка се толико брине шта се догађа на Балкану, као што се брине: шта се догађа на некаквој звезди.) И сећамо се његових речи, да Немачка неће жртвовати за љубав Балкана ни кости једног јединог поморанског војника.

Но док је тако говорио, он је из далека припремао земљиште за велику политику Немачке, коју је засновао. Да ће једаред немачке провинције Аустрије већ саме по себи припасти Немачкој, то му изгледаше јасно. Али таква Немачка не би имала природних граница. И шта би се догодило на тим искрзаним неприродним границама, кад би Аустро-Угарска престала да буде оно што је данас? Један велики комешај. Бизмарк је више хтео. Он је хтео да Немачка наследи сву Аустро Угарску, па и већу но што је данас. Великој Немачкој треба излаза на Јадранско, па и на даља мора. Њој треба и Солун. Онда је тек она заокружена и има своју — залеђину. („Hinterländer“).

Да све то постигне, није довољна само снага Немачке, треба ту и немачка памет. Треба јој и Аустро Угарска. Док Немачка у правцу Бизмаркове тајне политике гура Аустро-Угарску на Исток, дотле са великим жртвама упућује своју трговину и своје колоније на Балкан. Она ради на остварењу багдадске железнице а њене колоније продрле су не само у Босну и Херцеговину, него их има већ и у Старој Србији и Македонији.

Реформе у Турској нису кренуте за љубав оног народа, него да се створи стање, под којим би могле да се развијају немачке колоније и да нађе заштиту њихова трговина. У крајевима, у којима Срби живе, остариће се те реформе доцније. Док још мало јаче прореде Арнаути српски живаљ и буде још више пусте земље.

И док Немачка гурка у овом правцу, за њу је у јавности Балкан још увек — Хекуба. Има ко свршава њене послове.

Док се Немачка гради, као да је се и у Угарској Немци ни мало не тичу, (нити хоће да рачуна с њиховим тужбама), она у истини не ради тако. Недавно је данашњи немачки канцелар изнео у немачком сабору документ, који сведочи како се Бизмарк заузимао за Немце Угарске. Он је доказивао угарској влади, да су Немци

ПОДЛИСТАК.

ЈАН КОЛАР.

II.

Антика је била богата »реалношћу«, а романтика »идеалношћу.« У старих је објективност, у модерних субјективност, тамо принцип мушкости, овде женскости. Данашња просвета, основана на синтези тих елемената је недобољна. Антика је пала, антички елменат се дрзо преживео, јер је био и поред свега ре ративног савршенства једностран. Принцип моверни, романтички, хришћански је виши и савршенији, јер је основан на духовним силама, а не на »природности«, као антички. Али се и он изопачио. »Преобразованост или засићеност, раздраженост и произлазећи из ње умор духа и утрнулост осећаја, то је карактеристика нашег доба.« Тај злодух се види на свима пољима модерног живота. И сад је задатак Словена, да подмладе елементе остареле культуре и да их »концентришу у хуманизам.« Њихов је задатак да помире доба старо са новим, да доведу у склад оба она разлучена просветна елемента са својим народним животом и да их слију у нову културну целину која мора бити свељудска, идеал човечији. Суштина људскости треба да буде достигнута слотенском просветом. Словенство и човечност треба да буду само два имена једне и исте ствари. Та словенска просвета ће да буде стална, јер ће да буде свељудска, а човечанство се неможе развити над себе.

Словени су за тај задатак дорасли и они ће га заиста и извршити својим животом и својом образованошћу (наравно будућом). У других народа једна душевна могућност једнострано превлађује и смета осталим могућностима, да се развију, те их стога и надокнађује. У других народа глава и срце су раздвојени. Словен, мислећи и осећа, а осећајући и мисли.

Колару човек није над Словеном, него само у појму и историјски. У будућности Словени треба да буду преставници чисто људскога типа и с тога »хоће ли ко, да љуби човечанство, тај мора свој народ да љуби.« »Народи су форме, у којима се људство развија и модификује.« Словенска узајамност дакле не значи безнародност, а култура словенска не значи ненародност, јер она треба да буде духовна. Стога је и могао рећи Колар »св. писмо не тражи од вас, да имате један језик, него само један дух.«

Словени ће да постану вође човечанства не силом, него превагом духа. Словени ће извршити свој позив без насиља, радом. Слобода је услов просвете. И стога устаје против сваког насиља, али није зато, да се против силе стави сила, него духовно оружје.

Словени су први народ, али то не значи, да се они треба да ограниче само на себе, шта више, они баш треба да се споје са другим народима — који ће напослетку такође морати да приме словенски принцип хуманизма, ако усхту да се одрже — и да с њима заједно раде. Узајамност мора напослетку бити европска, светска.

Тим смо приказали у кратко главније Коларове идеје, али да слика његова буде колико-толико потпунија, морамо се летимице дотаћи и његових некојих сеновитијих страна, тим пре, што су Коларове слабе стране, управо слабе стране целога онога доба.

При пресуђивању Колара се обично истиче, да је идеализовао Словене. То је истина. Али не треба заборавити при том, да су у то доба кроз ружичасте наочари гледали на Словене не само већина осталих мислећих Словена, него и многи Несловени. Сетимо се само н. пр. Немца Хердера, који је био у многоме учитељ Колару и од кога је Колар много што-шта попримао. Даље му се пребацује, да му је учење о словенској култури сувише апстрактно, неодређено и негативно. Указује додуше на тамне стране »германско романске културе« и упозорује, каква не треба да буде она будућа словенска, али позитивно — осим неколико апстрактних идеја — ништа конкретније не износи. У том је погледу доста заостао иза својих славенских савременика: Руса Кирјејевског и Пољака Мицкијевића. У погрешку му се уписује и његов рационализам, а нарочито недостатак јединства у многим стварима. Та му се мана лепо огледа у неје-

Угарске верни и лојални и нису оно што — Словени. Држите Словене! гласила је његова лозинка.

Кад је немачки цар Вилхелм био у Будимпешти, зна се колико се трудио да поласка Мађарима и да истакне њихову важност. Мађарска штампа била је заиста, очарана његовим ласкањем. Имала је и на чем. Немци су с њима — задовољни.

Просто је неразумљива кратковидост мађарских политичара. Немачка вуче Аустрију куд јој је воља, Аустрија вуче Угарску. Аустријски политичари с једне стране обричу Хрватима велику Хрватску, набијају им теме, да ће Хрвати имати хасне од продирања на исток. Заваравају их, да Аустрија треба велику Хрватску, треба католичку словенску државу да њоме одржи равнотежу према Мађарима и Србији, дотле та иста бечка политика уме да докаже бар донекле и Мађарима, да ће од продирања на исток имати и Угарска користи. Страшно! Сваки нађе некога да обмане. А на крају од свега тога неће имати користи ни Хрвати, ни Мађари чак ни Аустрија, него Немачка.

Угарска политика је данас пијонир Немачке. Мађари су верни трабанти оне политике, која се противи њиховим осећајима, њиховој будућности. Они се још мало устежу, служе Немцу без одушевљења али му служе...

Због чега ће нам тројни савез, који нас кошта сваке године 400—500 милиона круна? Зар због опасности која прети од Славена? Та славенска опасност је само измишљена „гвоздензуба“. Немачка као савезник понајвише стеже у својим трговачким уговорима баш свога савезника Аустро-Угарску. И шиље га на исток, да јој вади кестење из ватре. И хоће да завади Мађаре са Словенима на Балкану; хоће да створи покор, замршај, хоће од Аустро-Угарске да створи „источну државу“ у којој ће све да ври као у казану.

А кад се Аустро Угарска рашири до оних граница, које требају великој Немачкој донде ће бити и Немци јачи у свима тим деловима. И онда, кад почну да се уједињују аустријски Немци с Немачком, онда ће ради „заокружења граница.“ цела тадања Аустро Угарска и Немачка постати једно.

Хоће ли та политика испасти за руком. И кад? Све једно? Нека и не пође за руком у свему, она служи Немачкој. Ено Босна и Херцеговина већ и данас скоро ро издише. Немштина у њој осваја. Угарска у Босни и Херцеговини губи једног свог природног савезника на Балкану.

динству између његових философско-теоријских радова и радова, који су плод више практичког живота и практичког делања in concreto, у разлици између списа »о узајамности« и спева »Slávy Dcera.« Али не само у делима, него и у чисто практичном раду се колебао при употреби тактике за остваривање својих идеала. Но као што рекох, у Колару се огледа његово доба, доба, које је на практичном пољу лепо карактерисано годином 1848. за коју рече Масарик »byli jsme pro velkou dobu ještê mali.«

Чешки се народ сада у неколико одужује своме великоме мужу. Славећи Јана Колара, чешки народ уједно одаје пошту и своме препороду, а чинећи то, показује, да је вољан да греди путевима тим добом назначеним. И ми Срби се тој чешкој слави придружујемо, не само стога, што је Колар син братског нам народа, па и син Славије, него и из захвалности за оно, што нам је директно учинио, нарочито нама Србима у Угарској. Он је у Пешти долазио у сталан додир са српским синовима и утицао је на њих, а нарочито је у нашој омладини подстрекавао љубав према своме народу и одушевљавао је на народно рад. Од свију словенских језика је Колар знао најбоље српски, а словенска узајамност му је била у пракси управо узајамност словачко-српска и словачко-хрватска.

Слава Јану Колару!

Зб. Праг. М. Т. К.

»Хоћемо ли доградити нашу народно-црквену автономију«.

Под горњим насловом написао је „наш уважени родољуб“ др. Полит у „Бранику“ шест чланака. Што смо имали да кажемо о законодавном раду саборског одбора, казали смо у једном ранијем броју „Заставе“. Савет уваженог мудраца стигао је доцне. Он предлаже да се преписује из старог материјала и несретног јединственог статута. По његовом би: „из досадањег материјала сваки појединац тај материјал могао средити за 8—14 дана.“

„Радикални саборски одбор“ је међутим лупао главу месецима и место да подгрева стари, већ плесниви купус „преписао“ је из — потреба народних.

Но, није само то занимљиво у чланцима нашег уваженог родољуба. Има још неких ствари које хоћемо да додирнемо укратко пре, но што пређемо на главну ствар.

Бележимо, да је наш уважени родољуб и народни мудрац, и у овим чланцима као и у свима другима себи потпуно доследан. А доследност му је у томе, да је јако заборављив, те се не сећа више шта је пре писао.

Кад је до сад говорио: зашто су радикали победили при изборима за мајски сабор? износио је увек друге узроке. А најјачи узрок био је, да су радикали обећали народу, да ће се поделити народно црквена добра. У „Бранику“ смо некада читали, да је наш народ и поврвео на мајски сабор само зато, што је мислио да ће се тамо делити.

То се нашим либералима тако допало, да је и др. Полит мислио, е ће учинити услугу своме народу, ако и он изнесе да су радикали на мајски сабор дошли нечистим путем. Тим је сигурно хтео да помогне народној ствари.

Но сад је већ заборавио што је писао пре. Данас не вели, да су радикали обећавали народу, да ће поделити народу народно црквена добра. Него изрично вели: „Главно кортешко средство за радикале при изборима за мајски сабор било је обећање простом свету о јефтиним арендама манастарских земаља.“ Дакле свакојако је неки уступак радикалима

Но др. Полит, који је писао толико пути каквим су гадним средствима победили радикали при изборима за мајски сабор, сад је почео да доказује да радикали нису ни имали већину на мајском сабору. Он каже: „Радикали су морали знати да њихови мандати не представљају већину српског православног народа у митрополији. Ту већину су представљали посланици из Хрватске и Славоније, којих већину су задобили самосталци“.

Оваку мудрост још нико није просуо. У Хрватској и Славонији има више становника но у Угарској. И јер су у Хрватској и Славонији самосталци неког посланика добили више но радикали то су самосталци имали већину. А шта је са Угарском и њеним посланицима, које је скоро све добила радикална странка. Но свако је занимљиво, да радикали „који су победили прљавим средствима на изборима за мајски сабор,“ „нису имали већину“.

Но има и другог у чланцима нашег уваженог родољуба и мудраца. До сад није међу свима радикалима разумео ни један ништа. Сад није сасвим тако. Јер вели: Ми сумњамо да осим члана саборског одбора др. Жарка Миладиновића, који је написао свој познати „Тумач“ други чланови данашњег саборског одбора познају развитак наше народне црквене автономије.

Уважени родољуб др. Полит, радује се што бан Хедервари и хрватска влада у Загребу није допустила својим чиновницима да уђу у такво друштво као што су радикали. Радује се, као што се и пре радовао кад је дошао гроф Куен за министра-председника Угарске. Надао се да ће он уредити нашу автономију, јер познаје нашу автономију и познаје радикале. За данас само бележимо ту радост.

Још ћемо само да додирнемо оно, што вели наш уважени родољуб о сабору 1897. год. Тврди, да су радикали ушли у тај сабор помоћу либерала. А цео свет зна, да су онда радикали учинили ту погрешку и дали либералима своје сигурне срезове. На пр. радикали су отели били од либерала донде старо бечејски и ердевички срез. Та су два среза 1897. год. уступили либералима, као и друге своје сигурне срезове, јер су либерали кукали: ако то све узмете ви, шта остаје нами? А 1902. године, кад нису радикали ишли заједно с либералима, радикали су поново отели од либерала све оне срезове које су им били уступили. И ма да је то свима познато, ипак мудрост и родољубље дозвољава дру Политу да тврди противно.

Али има још нешто, што не можемо оставити непримећено. Тиче се сабора 1902. године. Др. Полит кука, што др. Вучетић није могао задобити нигди мандат за мајски сабор. Ал он је, вели, кандидовао и ако је знао, да ће га радикалска агитација оборити. Но, „други стари родољуби нису хтели кандидовати“.

Међу тим старим родољубима разуме се да је др. Полит. Али — дозволиће нам стари родољуб, у овоме је имала посла више његова „мудрост“, него родољубље. А извор те мудрости је у овоме: Стари саборски одбор је решио, да др. Полит не може бити и даље адвокат српских народних црквених фондова у Хрватској и Славонији, јер нема ни права да тамо адвоцира.

Но шта се догодило после тога? Др. Полит је измолио милост, те су га његови противници у саборском одбору оставили на миру. Али је због тога иступио из управе српске народне слободоумне странке, повукао се са политичког поља; није потписао протест саборских посланика (био је у жалости) па разуме се није ни кандидовао за сабор 1902. Он је био готов да буде сваком леп, само да остане и даље фишкал тамо, где није имао права адвоцирања.

И ми признајемо, дакле, да је наш уважени родољуб показао овом приликом, своју мудрост, велику мудрост, као што ју је показао сада, када се бацио у наручја патријарху Георгију и калуђерима. — Јер ако ништа друго, оно ево стиже штампарска машина, која до сад никако да дође.

После свега овога, имаћемо да додирнемо само још једну „стварчицу.“

⊙

Писмо из Загреба.

Загреб, 1. маја 1904.

На многим кућама вију се црне заставе... Умро је Еуген Кумичић председник Старчевићеве хрватске странке права. Тек што је сахрањен на Мирогоју др. Шандор пл. Брешћенски председник нестарчевићанске странке права ето умре и председник „чистих“. Чудновата игра судбине!

Рад обадвојице ових политичара хрватских познат је нама Србима но на жалост са рђаве стране.

Др. Шандор пл. Брешћенски био је аристократа у потпуном смислу. Био је много већи римокатолик него Хрват. Да га смрт не снађе, он би без сваке сумње постао вођа ново основане хрватске клерикалне странке. Брешћенски је био прво униониста, па обзораш, праваш а баш на кратко време пред смрт потписао је проглас за оснивање клерикалне странке и издавање њеног органа „Хрватства“, а то је онда урадио кад је видео да напредњаци не дадуда хрватска странка права постане клерикалном странком. Његов програм је био сједињење Хрватске, Славоније, Босне, Херцеговине, Далмације и Истре под именом Велике Хрватске а окриљем Аустро-Угарске и покровитељством и благословом — св. столице. За тај свој рад био је одликован од бившег папе орденом св. Гргура. Познат је његов рад на ширењу уније међу Србима православне вере и покретање „Balkana“, но то је слабо палило... Био је

врло спреман човек. био је професор на загребачком универзитету дуго година но год. 1894. баци га Куен у пензију. Задње године провео је на свом добру Плесу крај Велике Горице.

Брешћенски је радио и на књижевном пољу и неке његове правничке ствари и мају трајну вредност.

Велики део свог имања оставио је за штипендије Хрватима, слушаоцима на загребачком универзитету.

Кумичићева смрт изазвала је код Хрвата велико саучешће, ефект је био тим већи што се управо није ни знало да је болестан.

Кумичић је уживао велику популарност код свога народа Родом је био из Истре. Прво се почео бавити књижевним радом и на њем је радио с великим успехом, може се слободно рећи — да је Еуген Кумичић најпопуларнији хрватски књижевник.

Можда би било боље за хрватски народ, да се Кумичић није одао јавним пословима, јер добар књижезник, не мора бити и добар политичар. Кумичић је био веран ученик дра Анте Старчевића. Тиме смо рекли све. Примио је Старчевићеве и добре и рђаве стране. Кумичића су слали у сабор вараждински, бродски и недавно златарски изборни котар

Кумичић је напослетку постао и председником „чистих“, но то само формално, боље рећи ради рекламе а др. Ј. Франк је у ствари био. Кога ће сад наћи не знамо, но др. Франк је у њему много изгубио. Без сваке сумње биће смрт ове двојице хрватских политичара од великог утецаја на даљи развитак догађаја у хрватској опозицији.

Време пролази, но неће дуго трајати и код Хрвата ће се груписати све у две групе. На једној ће бити клерикали а на другој напредњаци. На једној страни мрачњаштво на другој светлост, напредак. Разуме се, да ће напредне идеје кад-тад победити но хоће ли бити касно? Интереси Словенства, слоге Срба и Хрвата а разуме се највише самих Хрвата, траже да то буде што пре. **Млад.**

Руско-јапански рат.

О кретању јапанске војске има врло мало вести но и те се међу собом косе. Као највероватније изгледа, да Јапанци доиста неће да ударе право на Лиаојанг, где је улогорена главна руска војска под Куропаткином. Новије вести слажу се у томе, да језгро јапанске војске иде према Хајченгу и Кинчау.

Далеко важнији догађаји збивају се око Порт-Артура, који по најновијим вестима бомбардује јапанска флота већ 10 дана. Како је свака телеграфска и друга веза са Порт Артуром прекинута, то није ни чудо, што кинески и енглески извори проносе сваковрсне сензационе вести. Така је једна и она, да су четир јапанска брода силом продрли у само портартурско пристаниште. Да и нема батерија и руских бродова у пристаништу, како су могли ти јапански бродови продрети унутра, кад и сами званични извештаји јапански непрестано тврдише до сад, да је грло пристаништа затворено од утопљених јапанских брандера? — А зна се даље, да су батерије највећи непријатељ бродова и тек кад се оне униште, могу бродови ући у пристаниште. — Оваких и овоме сличних лажи биће од сад доста, јер ће руски извештаји стизати касно, пошто ће њих само руске уходе моћи преносити, до првих руских телеграфских звања. Две такве вести су стигле. Прва тврди, да јапанска флота бомбардује Порт-Артур, а друга, да је један руски кадет уништио једну убојну јапанску крстарицу. — Има и извештај, да су Јапанци бомбардовали Владивосток, но без икаква успеха. — Најновије вести су ово:

Борба око Порт-Артура

Алексејев је послао цару Николи овај брзојав у недељу: Вите јавља о стању у Порт-Артуру од 23. до 29. априла (6—12. маја) ово, напомињући, да је тај извештај донео гласник онога дана, када је железничка и телеграфска веза са Порт-Артуром поново прекинута. 22. априла се појавила непријатељска флота пред Порт-Артуром и од то доба не одмиче се даље — и ако још није почела какву акцију. Живо се ради на оправци „Цезаревића“ и „Ретвизана“ и рад тај показује врло велики успех. При раду и прегледању пристаништа и улаза у њега, нађена је на оном месту, где је крстарица „Побједа“ озлеђена, једна непријатељска обранбена мина, која је експлодирала услед велике буре.

Из Лондона јављају, да је један руски кадет утопио једну јапанску крстарицу у портартурском заливу. Кадет је био на парној шајци. Даље је стигла из Чифуа вест у Лондон, да Јапанци поново бомбардују Порт-Артур. Пет јапанских крстарица и више торпедних чамаца покушавају да извојују улаз у пристаниште. При овоме су две јапанске торпедњаче утопљене. — Из Париза јављају, како су тамо стигле вести, да су Јапанци отпочели бомбардовање Порт-Артура и при том су открили, да се јака руска војска налази у Даљном. У Пидзеву су искрцане нове две јапанске дивизије. 6 јапанских дивизија иду према Лиаојангу. — Из Сеула јављају да су 4000 Козака стигли у Пјенгјанг. — Из Чифуа је стигла у Чикаго вест, да се у суботу био указао у близини Порт-Артура брод, који су енглески новинарски извештачи изнајмили, тада је јапанска флота жестоко бомбардовала Порт-Артур. Колико се могло видети, јапанска крстарица Јакума, и још једна друга јапанска крстарица, а за тим један топовски чамац и један јапански убојни брод ушли су у порт-артурско пристаниште, пошто су силом извојевали улаз. Одмах зором отпочело је јако бомбардовање, које је још и у подне непрестано трајало. — Све ове вести јасно сведоче да портартурско пристаниште није било затворено и да су званични извештаји јапански заједно са јапанским адмиралом Тогом недељама лагали. — Исто тако сад лепо лажу ове друге вести, да је јапанским бродовима пошло за руком да уђу у портартурско пристаниште. — Из Чифуа је још стигла у Лондон вест, како је портартурска посада на 20 клмтра од утврђења заузела све боље тачке. Једно јапанско оделење које је долазило од Кинчауа, козаци су потукли и сузбили, том приликом пало је 85 Јапанаца

Напад на Владивосток.

У Берлин је стигла вест из Токија, да је једна јапанска флота бомбардовала Владивосток, па вели, да и ако је из Владивостока одговорено жестоком паљбом, Јапанци ипак нису имали губитака. Јапанска се флота вратила за тим у Гензан.

Куропаткинов план.

Приватна вест из Петрограда јавља, како је Куропаткин рекао, да ће отпочети нападати Јапанце, тек кад стигну на бојиште две европске војске, које се мобилизују; оне ће стићи месеца јуна, но како јулија настају пљускови, то ће он отпочети своје продирање тек августа Дотле ће се Руси ограничити само на обрану. — Ова вест треба да се потврди.

Руси код Лиаојанга.

У Берлин је стигла вест, да Руси нагло учвршћују Лиаојанг. Даље јављају, да је 800 Тунгуза напало на станицу Кунтри, но козаци су их потукли и потисли. Тунгуза је остало на бојишту 80 које мртвих које рањених. Међу њима је нађено и Јапанаца.

Стање у Ниучвангу.

У Лондон је стигла вест, како су по улицама Ниучванга освануле јапанске објаве на кинеском језику, којим се кинеско становништво позива, да мирно сачека улаз Јапанаца у варош, који ће се ускоро десити. Вели се још, да је ову објаву потписало и више већих кинеских чиновника. — Даље јављају, да једна јака руска војска иде према Лиаојангу. Руси су, пре но што су Ниучванг напустили утопили свој топовски брод „Сивуч“ и порушили су све мостове, који воде пристаништу, а разорили су и све јавне зграде.

Колико је погинуло Јапанаца?

Ратни извештач „Њујоршког Хералда“ јавља, да је у борби на Јалу, која је била у недељу 18. апр. (1. маја) погинуло 3000 Јапанаца, но јапанска цензура дозволила да се у првим брзојавима спомене само 1000. Највише је Јапанаца погинуло код Фенгвангченга.

Пут цара Николе.

Из Петрограда јављају да је цар Никола са наследником престола отпутовао у недељу после подне у оне вароши, одакле се војска креће за бојиште. Цара прате војни и дворски министар. До железнице испратила је цара и царица.

Политички преглед.

Делегације. Као што смо у прошлом броју споменули, повећани војни буџет, који је поднет делегацијама, запрепастио је управо чланове делегација. Немци, чланови аустријске делегација, одржали су одмах, у недељу пре подне своју поверљиву конференцију, на коју су дошли изасланици свију немачких странака, осим хришћанских социјалиста. Више говорника је оштро осудило начелни поступак, којим су чланови делегације изненађени са тако повећаним тражбинама. Закључено је, да се ти захтеви морају поделити у три групе: у накнадни кредит за 1904. годину, у кредит за 1905. и у захтеве, чије одобрење влада тек тражи за у будуће. Накнадни кредит за 1904. износи $22^1/_2$ милијона круна (10 мил. за сувоземну и $12^1/_2$ мил. за поморску војску); ванредни кредит за 1905. тражи преко 140 мил. круна (78 мил. за сувоземну а преко $62^1/_2$ за поморску војску). Захтеви, које влада сад већ тражи за у будуће износе до 175 милијона круна (129 мил. за сувоземну, а до 46 мил. за поморску војску). Укупне тражбине дакле износе на 388 милијона, од којих до 224 милијона отпадају на аустријске земље. — Највише се расправљало о томе, на који начин мисли заједничка влада да покрије ове издатке, и закључено је да се, како од заједничке тако и од аустријске владе, тражи јасно образложење о томе, и тек онда да се заузме становиште. — Изасланици немачких странака, гроф Штирк и Доберниг, тражили су од Кербера разјашњење и овај им је обећао, да ће са министром финанција, дром Бем-Баверком дати у буџетном одбору аустријске делегације тражена разјашњења, но да ће се тек после Духова моћи вратити у Будимпешту. По овоме изгледа, да ће се ванредни кредит у буџетском одбору аустријске делегације расправити тек после Духова.

Апоњијева странка. Апоњијева странка разрешила је свој клуб, који је био у хотелу Хунгарији. Да ли ће се и странка разрешити о томе не јављају још ништа.

Вести из места и са стране.

Седми конгрес српских земљоradничких задруга.

Известили смо наше читаоце у своје време, да ће се седми конгрес српских земљорадничких задруга одржати ове године у Топлицама (Топуском), 12. (25.) и 13. (26.) маја, а сада ево доносимо и распоред рада на томе конгресу.

Распоред рада биће овај:

У среду, 12. (25.) маја:

1) Посијело, на коме ће се расправљати о привредном унапређењу нашега народа (у 3 сата по подне.)

У четвртак 13. (26.) маја:

2) Призивање св. духа у 8 сати пре подне.

3) Главна скупштина савеза у 9 сати пре подне.

4) Главна скупштина централне касе у 10 сати пре подне.

5) Како да се наш крајишник ослободи сиромаштва? Предавање г. Младена Остојића.

6) О сточарству. Предавање г. Косте Илибашића.

Као што свако може видети, на конгресу моћи ће се сваки походилац његов упознати с радом,

стањем и успехом нашег српског задругарства, моћи ће суделовати код расправљања о привредном унапређењу нашега народа; моћи ће и имаће прилике, да се упозна са Србима из свију српских крајева, а нарочито с нашом крајином и нашим Србима крајишницима. Когод дакле може, нека не пожали труда, већ нека оде у Топлице на братски састанак. Треба да свету покажемо, да нам братска љубав није само на језику већ и на срцу, па кад је згоде а и потребе — да се умемо и да нађемо на окупу. На свима досадањим нашим конгресима — као што ће се и на овом — водили су се увек мудри разговори и договори; радило се и решавало увек о благостању народној. Нико стога, коме је могуће, не би смео да изостане, већ свако треба онде да се нађе. Тим пре је потребно то ове године, где ће се пријатељи народни имати састати на посијелу, на коме ће се расправљати о привредном унапређењу нашега народа. Што више суделовача буде — биће и више мудра збора и разговора, многа ће здрава мисао васкрснути и врцнути, много ће се питање у братском друштву лакше решити, него ли иначе — на општу нам корист и корист. Нека нико, дакле, не пожали допринети малу жртву за опште нам добро!

Жандармерија у солунском вилајету.

„Журнал де Салоник“ јавља: Према утврђеној организацији установљава се један пук жандамерије, у коме ће бити три батаљона жандарма пешака и један ескадрон жандарма коњаника, и то пешадије свега 2.268 људи и коњице 383 жандара; у пешадијској жандармерији 389 официра и подофицира и 1496 редова, а у коњичкој жандармерији 278 редова и 105 официра и подофицира. Један батаљон жандармерије биће распоређен у солунском санџаку, и то: 3 чете у солунској кази, а остале, јер их има 15, које већих које мањих, у Караферији (Верији, Беру), Јенице-Вардару, Ђевђелији, Водену, Тиквешу, Струмици, Дојрану, Аврет-Хисару (Женско,) Лангази, Касандри, Катерини и острву Тасову. У сереском санџаку биће распоређен један вод жандарма коњаника и пет чета жандарма пешака. Једна чета пешака жандарма становаће у Серезу, једна у Демир-Хисару, а друге три заједно са водом коњичке жандармерије биће распоређене у те две казе и у казама: петричкој, мелничкој, цума-балској, неврокопској, зиниској и разлошкој, Један батаљон од три чете жандарма пешака и један одред жандарма коњаника биће размештенн у казама: Правиште, Кавала, Сари-Шабан и Ровчоц.

Годишњи скуп „Славјанског Обштества“ у Москви.

У недељу 25. априла искупило се у стану московског „Славјанског Обштества“ више од 100 чланова. Прочитан је извештај о раду друштва у 1903. години. Друштво је приређивало предавања као на пример: о Јану Хусу, Змају Јовану Јовановићу, Ђури Јакшићу, Гринвалдском бој у, Трутчеву и т. д., приредило је црквене помене и говоре И. Аксакову, Шчербини, Ростковском, Скобељеву и т. д. „Обштество“ је било изаслало нарочитог делегата г. Бориса Коржењевског на скуп пољских сокола у Лавов, на отвриће споменика Јану Хусу у Праг, за тим у Љубљану, у Загреб, Београд, Софију и мађедонску границу, о којем путу делегат Коржењевски пише обилно дело; делегат г. Шнеп био је изаслан у Петроград на отвтрање „чешког кружока“, на скуп кијевских сокола, на изложбу у Пардубицама и соколски скуп Буђејовицама у Чешкој. Председник Череп Спиридовић путовао је у Београд и Софију, где је држао говоре, доказујући потребу утишења мађедонског питања и испуњења руске жеље, што се тиче балканских прилика, даље је доказивао неопходну потребу тесног српско-бугарског савеза, који се сада остварује. Ти су говори оставили дубок утисак и били су с великим интересовањем пропраћени у бугарској, руској и страној штампи. Из Софије и Београда враћајући се г. Спиридовић походио је Чешку, где је припремао земљиште за словенско-румунски скуп, ради чега је на свој лични трошак најмио цео хотел у Францесбаду; но на жалост, аустријска полиција је осујетила тај план, те ће се по свој прилици словенски скуп остварити у Паризу. „Славјанско Обштество“ енергично је радило на остварењу романско-словенске лиге, нашавши искрене помоћнике у генералу Гарибалдију, професору Престини, француском књижевнику Скилфор де Борепа и т. д. „Обштество“ је енергично радило на везама са америчким Словенима, на оснивању руских клубова по словенским земљама, и т. д. — „Обштество“ се трудило, да што више утиче на буђење словенског духа и ширило је наду на бољу будућност удруженог Славенства, напомињући сваком згодом малим словенским народима, да је удружено Словенство сила несаломна (за 10 година биће 200,000.000 Словена!). — За то доба, од када је председник „Обштества“ г. Череп Спиридовић број чланова већи је осам пута, друштвени капитал повећао се девет пута, чланови улози 23 пута. То је огромни успех, који је код чланова изазвао дубоко признање према вредном и енергичном председнику. — После извештаја изабрани су: за председника А. И. Череп Спиридовић, који је громко и једнодушно био поздрављен; за потпредседника генерал Гриневич, за чланове друштвеног савета: саветник Н. А. Иларионов, тајни саветник М. Новиков. Универзитетски професори: г. г. Крдуков, Оверов, Н. Суботин, И. Тарасов; за кандидате савета: др. Иван Ст. Шајковић и А. Ечкин; за секретара г. Блоков. — У исто време изабрани су за почасне чланове „Славјанског Обштества“: краљ Србије Петар; министри Никола Пашић, Јован Ђаја и Гавра Вуковић; песник Змај Јован Јовановић, архиепископ Штросмајер и т. д.

Седница је завршена говором председника, који је окарактерисао прошли рад друштва и изнео даљи програм. „Ићићемо смело — рекао је — к нашој главној сврси: потпуно убедити руски народ, да сва величина и будућност Русије зависи од улоге, коју она буде играла у словенском свету. Сејаћемо мир и љубав међу словенским племенима и проповедати им потребу уважења према Русији — која тежи за међу собним зближењем и бољим познавањем свију Словена.

Забава с игранком.

Српско певачко друштво „Гусле“ у Долову приређује на дан четњег св. Николе 9. (22.) маја 1904. у просторијама „Српске Читаонице“ у корист друштвене благајнице забаву с игранком. Добровољни прилози примају се са захвалношћу. Улазнице преко дана могу се добити код госп. Васе Поповића друштвеног благајника. Почетак у 8½ часова у вече.

У Бугарској се против Чивута дижу.

У Видину, Ломпаланци и Трнову (у Бугарској) додијали тако звани шпањолски (турски) Чивути, па се услед тога против њих побунио народ као и у Русији и Румунији. Ти Чивути су протерани некад из Шпаније, населише се по целој негдашњој турској царевини. У Солуну имаде их до 80.000, а од ово последњих 25 година прекрилили су и Босну. Из Босне прелазе ти Шпањоли и у наше крајеве, а исто тако насељују се и пољски Чивути преко Угарске, који нису ништа гори, од друге своје браће, у Србији су то сад „Срби мојсијевци“ и њима благодари Србија што је усрећена — Вукашином Петровићем и још неким.

Позив на претплату. 1. маја отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике којима крајем априла истиче претплата, да изволе исту за времена, за месец мај обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло.

Администрација „Заставе“.

Брзојави „Застави“.

Стигли 4. маја.

Руско-јапански рат.

Ниучванг. Код Лиаојанга је дошло до разних судара. Исход непознат.

Ниучванг. Очекује се комбинован јапански напад са сува и с мора на Порт-Артур. Јапанци се надају, да ће за неколико дана посести и Дањни.

Лондон. Кинеска влада наредила је својим заступницима да опровргну вест, као да Кина мисли да напусти неутралност. Она остаје најстрожије неутрална.

Петроград. Генерал Флуг јавља: Главна снага јапанске војске упућена је с оне стране Кајчојена.

† Емилија Мунчић.

Велики Бечкерек. Велика српска добротворка Емилија Мунчић ноћас преминула. Покојница је била председница српске женске добротворне задруге и кћи уженог родољуба Векецког. Помагала је јаку српску сиротињу и одушевљавала се за опште српски ствари. Погреб на Спасов дан у три сата после подне.

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 16. маја 1904. г. — Дневни извештај са будимпештанске житне берзе филијале Српске Банке.

У промету је 28.000 метарских центи.

Готова роба.

Потиска пшеница 77—82 киле 8·15—8·70—— бачка 76—78 кила 8·10—8·60 банатска 75—78 кила 7·95—8·50; сремска 74—78 кила 7·85—8·20 на три месеца унапред. — Нова раж 6·30——6·50. Јечам 5·20—5·90. — Зоб (овас) 5·20——5·90. Стари кукуруз ———·——·———; нови паритет Будимпешта без гаранције ———5·10; за Штајнбрух —— до —— — Ситна проја ——. — Банатска репица нова 9·25—, а купусара 10·35—10·55 Ланено семе —·——; кудељно семе —·——. — Нова луцерна детелина —·——; црвена —·——.

Правац (тенденција): Ефективна шеница 15 до 20 пот. скупља; раж, зоб и кукуруз са 5 пот. скуље. — Данас продато т. кањишке шенице 850 кв. 77 теш. по К 8·25, т. бечејске шенице 1300 кв. 78 тешка по К 8·42½, 400 кв. 78 тешка по 8·40 на 3 месеца.

Термини по закључку берзе у ½5 сати после подне.

Пшеница за октобар 1904. 8·41, а за мај 826· Раж за април —— а за октобар —6·77. — Зоб за мај —·, — а за октобар 5·70. — Кукуруз за септембар 1903. —— за мај 1904. 5·08, за јули 1904. 5·23. — Репица за август 1904 11·10.

Цене се подразумевају по 50 кила у крунској вредности.

Оделење за робу будимпештанске филијале Српске Банке, IV. Váczi-utcza 34.

ЈЕФТИН НОВАЦ

УЗ ПОВОЉНУ ОТПЛАТУ КАПИТАЛА.

На земљиште у опште и варошке куће, интерес је само 4% а отплата капитала је малена и то на 10 до 75 година.

Док уговор траје банка не може дужнику зајам отказати, а дужник може у свако доба по вољи га одказати и исплатити.

Ко жели такав зајам добити, нека ми допринесе или поштом пошаље:

За земљишта: а) нов грунтовни извадак и катастрални поседовни лист.

За варошке куће: б) нов грунтовни извадак, сведоџбу о вредности и о томе, колико кирије доноси кућа.

Ко већ има постојећи зајам са великим интересом, препоручујем сваком, да се код ове банке пренесе, а за такове преносе трошак је веома мален.

Сваки зајам спровађа се брзо и тачно а и врло јефтино.

На писмена питања дајем одмах тачан одговор, ако ми се пошаље поштанска марка од 10 пот.

Ја сам у граду Земуну и његовој далекој околини спровео доста великих и малих зајмова на највеће задовољство странака. — Примам трговачке и у опште сваке врсте поравнања и нагоде вансудбене, које ми је до данас већином сретно за руком испало, да најповољније брзо и без великог трошка, уредим. — Исто тако предузимам посредовања за женидбу и удадбу уз највећу дискрецију.

Ко дакле жели новаца са најјефтинијом каматом; ко треба посредовања за поравнања и нагоде; ко жели посредовања за женидбу и удадбу, нека се обрати на подписаног.

У осталом дајем у сваком погледу обавештаје (информације) за Земун и околину.

С поштовањем

Ђорђе Ст Петровић Рапавац,

Земун, главна улица бр. 7. преко од „Хотел Централа“.

РЕМАТИЗАМ И КОСТОБОЉА

лече се са ликером »Година«, од апотекара Рафаеле & Г. Година у Трсту. (Raffaele & G. Godina — Triest). Цена једној флаши 2 круне. Из Трста разашиље се најмање 3 флашице за 7 кр. 20 пот. за готов новац унапред или уз поузеће (Nachnahme).

69-24

Заборављена тврђа.

Роман у три дијела

од В. Н. Немировића-Данченка.

С руског преводи: **Вељко Лукић-Новица.**

(Наставак) (127)

Још се дуго задржао код господара, који га распитиваше о животу горштачких племена, о Чечни, Дагестану, о Шамиловим најибима, о путевима што воде кроз Кавказ. Амед одговараше му на све, и ако доста погрјешним руским језиком. Никола Павловић погледао га неколико пут милостиво, чудећи се у себи уму и знању тог младића, што је одрастао у планинама, и који није до селе видјео готово ништа.

— Нећу заборавити на тебе. Требаћеш ми још кашто овдје... Јави се Чернишеву, ја ћу му рећи, шта желим да учиним с тобом. Сутра ћу те видјети на игранци у дворцу и показати царици. Док си у Петрограду, мој си гост; већ ће се бринути за тебе. Не заборави, ја сам твој кум и проводацијa. Хтио сам да узмем кћер Бризгаловљеву у Петроград, али се она сама побринула за своју будућност. Ми јој још дугујемо. . Шта је она радила за вријеме опсаде?

Од куд од једанпут Амеду толика красноречивост! Љубав га учини смјелим и љепореким. Ништа није заборавио, него је чисто побожно причао о самоодрицању те дјевојке, е га Никола Павловић неколико пут прекиде у причању, питајући га за ове или оне појединости.

— Но сутра ћеш сам испричати све царици. Њена ће бити брига да се захвали твојој невјести. Зна ли Бризгалов да се волите?

— Он ме је неколико пут назвао својим сином.

— Дакле, до виђења! Још једанпут, евала ти за вјерну службу. Никад те нећу заборавити!

Амед изађе од цара у некој ружичастој магли. Лице му одаваше толику срећу, а у очима цаклила му се толика радост, да су сви, што се налазили у предсобљу царевом — гдје се накупило, док је он био код цара, силесија важних ђенерала и велможа, — потрчали му у сусрет, настојећи да обаспу милоштом „дивљака“, како су га у себи звали, коме је господар толику пажњу поклонио. Чак и жутолици и жучљиви ђенерао постао изненада толико љубезан и мекан, е је Амед помислио, да није могуће сањао све оно, што се прије тога десило у овој соби.

— Биће ми мило ако ме посјетите младићу.

Флигел-ађутант подругљиво се смјешкао, мотрећи ту промјену.

— Биће ми мило ако ме посјетите!

И свима је било мило да их посјети, баш свима. Амед сав збуњен и сплетен, тек се вртио на све стране, не знајући шта да чини, коме да се захвали, како да одговори на све те слатке ријечи и честитања. Свијет постао од једанпут тако прекрасан, тако диван и сви људи толико добри, великодушни!

Флигел ађутант пришао к њему као и сви остали.

— Дозволите, да вам се представим, прапоршчик. Ви сте мени већ познати. Ја сам кнез Каменски. Не чудите се овој промјени. Кад поживите овдје, схватићете, како се овдје све брзо мијења. Чујте: имате ли у Петрограду родбине или пријатеља?

— Немам никога.

— Е, никад боље, мене ће послије два сата измијенити. Ја сам вам и мој стан на расположењу. Рећи ћу да вас одмах одвезу к мени. Молим вас, не одбијте мог позива. Кад дођем на Кавказ, и ви ћете мене угостити! Зар да одсједате у гостилнику.

И они стискоше топло један другоме руку.

Амед, излазећи, осјећаше као да га носе крила.

— Нина... моја, моја! — шаптао он, смјешкајући се нечему.

Снови, стари, што изгледаше да се неће никад испунити — испунили се.

И такав га очекиваше јасан, свијетао и радостан живот у будућности. А магла на петрогадским улицама бивала све гушћа и гушћа, и све се у наоколо губило у некаквом немилом, сивом и студеном сумраку.

(Наставиће се.)

ПОЗИВ
НА РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА „РАДА“

за издавање српских књига и новина, која ће се одржати у Сомбору на други дан Духова 17. (30) маја 1904. у 12 сати у подне, у дворани зграде српске православне црквене општине.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Извештај управног одбора.
2. Извештај надзорног одбора.
3. Извештај књижевног одбора.
4. Избор $^1/_3$ управног одбора.
5. Избор $^1/_3$ надзорног одбора.
6. Преузимање „Заставе“ у власништво.
7. Посебни предлози.

Уједно се напомиње, да сваки деоничар који хоће да има гласа на главној скупштини, има најмање дан раније депоновати своје деонице у друштвену благајницу у Руми (16. §. друштвених правила).

Наглашује се, да биланса друштвена за прошлу годину стоји изложена у канцеларији потписанога председника друштвеног.

У Руми, 29. априла (12. маја) 1904.

За управу:

Др. Ђорђе Красојевић,
подпредседник.

Др. Жарко Миладиновић,
председник.

Нова слика.

Изишла је врло лепа и вештачки израђена слика у аутотипији — главне војсковође у руско-јапанском рату.

У слици су ова лица групирана: Ђенералађутант **Куропаткин**; намесник **Алексејев**; † адмирал **Макаров**; ђенералмајор **Смирнов** и ђенерал-лајтнант **Жилински**.

Слика је израђена на најфинијој хартији (Kunstpapier). Велика је 34×46 c m. Цена јој је К 1 а са поштарином К 1·20. — Књижарама уобичајени рабат.

Слике се шаљу поштом најмање 10 комада уз поузеће (повуком.) Ко новац унапред пошље — добиће слике франко.

Наручбине и новац ваља слати на **Косту Леру**, Нови Сад (Ujvidék).

Књижевна вест.

Приликом предстојећих **школских испита** препоручујемо сл. црквено-школским општинама, школским одборима, учитељима и родољубима

„Невен“ за 1901/902. г. укоричен **К 5·—**
„Невен“ за 1902/903. г. комплет **К 5·—**
Међневенче III. од чика-Јове по **К ·40**

Ради поручбине обратити се треба на

КОСТУ ЛЕРУ
Нови Сад.

Може се добити карта:

РУСКО-ЈАПАНСКО БОЈИШТЕ,

која је у бојама израђена.

Цена по комаду **20 пот.** Препродавцима по **14 пот.**, но она плаћају поштарину.

За поруџбине ваља се обратити

Администрацији „Заставе“
Нови Сад (Ujvidék).

!! ВРЛО ЈЕФТИНЕ ЦЕНЕ !!

код БРАЋЕМ. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ

а купује се у галантеријском и беле робе одељењу:

Сунцобрана.
КИШОБРАНА,
КОШУЉА СВАКЕ ВРСТЕ
мушких и женских,
● ГАЋА, ●
● Краватни ●
за мушке и женске.
Манцетни, ● Мидера,
ЖУПОНА
Рукавица сваковрсних,

ВУЛОВА И ВУНИЦЕ
разне сорте
Кофера, ● Торби,
НОВЧАНИКА,
● ШТАПОВА ●
као и разних других
Прибора
потребних
за шнајдерке и машамоде
и т. д. и т. д.

МОЛИМО ЗА ПОСЕТУ
да се уверите о ВРЛО ДОБРОЈ РОБИ
и ванредно ЈЕФТИНОЈ ЦЕНИ.

Нови Сад, 1904. 426 1—6 Браћа М. Поповићи.

ЖЕЛЕЗНИЧКИ ШТРАЈК.

Доказано је, како је потребна шпиритусна творница квасца за Нови Сад и околину, јер и ако је престао био железнички промет, били смо у том сретном положају, да наше поштоване муштерије послужимо са дневно свежим квасцем, те нисмо допустили да се осети она оскудица, која се доиста осетила у другим варошима и њиховој околини,

С тога се надамо да се нећемо узалуд обратити на Вас са учтивом молбом, да нашем подузећу и на даље поклоните Ваше штовано поверење и потпомогнете га својим поручбинама, а ми Вам јемчимо и на даље за нашу најсолиднију и најбољу послугу.

Препоручујем I ма. квасац за пециво 4 струки К 1·20
квасац за пекаре . . . . К 1·—
Извозни квасац . . . . . К ·76

по кили франко поштом или железницом — кад се најмање поручи 5 кила.

ПРВА НОВОСАДСКА ШПИРИТУСНА ТВОРНИЦА КВАСЦА
КАНТОР и КОМП.
420 1—6 Нови Сад (Ujvidék.)

ИЗДАЈЕ СЕ

од 1. новембра п. р. у кући, на ћошку житне пијаце,

Велики дућан са станом

где је сада стаклар Левенберг, даље велики **магацин за храну.**

Упитати се у истој кући код Софије Љубише.

419 2—3

КОРЕСПОДЕНТ (књиговођа) српског (хрватског), немачког и мађарског језика, који располаже још са дневно два слободна часа, тражи места у једном овдашњем контоару.

Понуде ваља упутити на администрацију „Заставе“. 412 3—3

БРАЋА РАБШТЕРН

НОВИ САД 148 27—

ПЕЦИВО ШЉИВОВИЦЕ И КОМОВИЦЕ.

Фабрика шестоструке сирћетне есенције.

ГОЈАЗНОСТ ТЕЛА одстрањује брзо (сасвим нешкодљиво) Тилов тој за мршављење. 1 пакет 1 К 75 пот. код 4 пакета франко. (Nachn.) **Ludwig Thiele Mannheim.** (Разашиљање преко аустр. апотека).

327 10—12

Ројички „Stiriaquelle“

лековита вода против надима у стомаку и грчева, запаљења бубрега, катара у грлу и устима, катара у стомаку и цревима, мокраћне киселине, шећерних болести, немања столаце, болести црне џигерице.

ЛЕЧНИЧКИ ПРЕПОРУЧЕНО ИЗВРСНИ УСПЕСИ!

Главно стовариште за Угарску **Jos. Hoffman,** Budapest, Báthory-utcza 8.

384

СОМБОРСКИ ОВЧИЈИ СИР!

Главни **Export** и велика трговина најбољег сомборског овчијег сира под фирмом:

Душан Дальчев

Сомбор (Бачка)

препоручује поштов. господи препродавцима и потрошачима, да је још 1-ог марта (као и прошле сезоне) почета отпрема поштом и железницом, до сада признатог најбољег сомборског овчијег сира у дрвеним качицама изнад 6 килограма величине.

Ово је једини и најбољи сир, који надмаша све светске фабричке и друге сиреве, а домаћи је производ из српског сточарства. — С тога се најучтивије моле поштована господа препродавци и потрошачи, да својски изволе прихватити, како би га што знатније, као својину потрошити могли.

Најскромније обраћа се пажња, да само једино гореспоменута фирма чист овчији сир отпрема, која свагда за време сезоне, на расположењу је, солидно да послужи, те се моли за што веће налоге.

Послуга брза и тачна;

а цена ванредно јефтина.

(Цене сира франко шаљем.)

422 1—10

ИМАМ НА ПРОДАЈУ ПРЕКО

200 ХЕКТОЛИТРИ

ЧИСТЕ ШЉИВОВИЦЕ РАКИЈЕ

Иста је печена од чистице црнице це паче шљиве; цена је исте од 36—44 новчића по литри.

Мита Поповић из Лединаца.

422 1—3

ЦЕЛОКУПНЕ МЕДИЦИНЕ

ДР. МИЛАДИН СВИЊАРЕВ

лекар у Будимпешти

прима болеснике од 2—4, а недељом од 9—10 сати пре подне.

Стан: IV. Irányi u., 18. (у близини пештанске срп. црквене општине.)

381 7—8

КУПАТИЛО ВЕЛИКА код Пожеге.

(Славонија.)

Вода садржи у себи стипсу и гвожђе, врло лековито код женских болести сваке врсте. Малокрвности, бледоће, грознице, маларије, а нарочито против рематизма. Климатично ваздушно место, од Пожеге 1 сат колма удаљено, врло леп, миран положај, чист планински ваздух без прашине, добро уређен засађен парк, пријатни излети у планине и до рујне недалеко од Јанковца. Са сваким комфортом удешени станови и добра домаћа кујна. Цене за купање и опскрбу умерене. Купалишни лекар др. Александер Банд. Сезона од 15. маја до 15. септембра. На писмена питања са највећом услужношћу се одговара и шаљу проспекти.

386 5—5 КУПАЛИШНА УПРАВА.

Господи, Госпођама и Госпођицама.

Јављам, да је приспео нови и велики избор

СУНЦОБРАНА

у свима бојама и по врло умереној цени.

МИДЕРА

у великом избору сваке врсте.

РУКАВИЦА — ЖУПОНА

и сваковрсних УКРАСА за хаљине.

Мушки ШЕШИРА из првих светских творница, нове фасоне бели КОШУЉА и у бојама.

велики и т. д. КРАВАТНИ КРАГНОВА МАНЦЕТНИ избор и т. д.

Трговина код „Роде“ С. КОВАЧ, Нови Сад.

5—10 380

ЗАШТО СЕ ПАТИТЕ? кад имате сигурног лека за све и ма каквих заразних рана, ма исте од куд потекле, а да се избегне увек тешко и опасно оперирање — употребом једино права апотекара **A. Thierry-a**

CENTIFOLIA-МАШЋУ.

Schutzengel-Apotheke

Trade Mark. Registriert.

des A. THIERRY in Pregrada.

Ово средство, које садржи у себи изврсну снагу за извлачење при најтежим и застарелим ранама од којих пати човечанство, досад је показало најлепшег успеха при употреби. Ова маст лечи ране и умањује болове а прави се из црвене руже **„rosa centifolia“**, која садржи у себи чудновато природну и лековитост у свези са другим припознатим лековитим деловима.

Ова се маст употребљује код: рђавих грудних болести породиља, против тврдоће груди у дојиље, против ротлауфа, против немања млека, код свију старих озледа, отворених ногу и костију, код рана од удара, убода, пуцања и пригњечења; при уклањању страних материја, као стакла, трна, сачме, песка итд. код свију знојења, карбункла, израштаја, па и рака; против глиста, при гнојењу ноктију, код рањавих ногу од многог хода, кад се опече ма којом приликом, код промрлости чланака, кад болесници од многог лежања израњаве, отока врата, зујање ушију, кад се деца разраде итд. итд.

Ова маст што старија, то изврсније дејствује!

Препоручује се, да свака породица има залихе овог јединог средства за предохрану. — Мање од две тегле не разашиље се. Разашиљање бива једино поузећем или кад се унапред новац пошље. Кошта у заједно са поштарином, товарним листом, паковањем 2 тегле 3 К.

Опомињем, да се не купује п[illegible]ражавања без дејства и молим тачно, да се пази, да на свакој тегли буде горња заштитна марка и фирмом: **„Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada“** урезана. Свака тегла мора бити увијена с[illegible]путством за употребу, а иста такође мора имати заштитну исту марку.

Једино место за набављање:

Schutzengel-Apotheke des A. Tierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn, Austrija

Где нема стоваришта, нека се управо мени јави и адресира: **An die Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn, Austria.** 1049 34—

„БУРСКА“ ЧЕЛИЧНА КОСА

са жигом „Бурског коњаника“ је најбоља на свету једино властити разашиљач по целој Европи и Америки је

WINKLER és GRAUER

Kőbánya 15.

Бурска челична коса је за чудо трајна а и врло добро сече (коси). Поштоване читаоце већ у свом интересу упозоравамо, да од никог не купе и не наруче косу, док горње светске фирме не заишту велики илустровани ценовник, који се на захтев сваком франко шаље. Нек сваки дописном картом иште велики ценовник.

Зимски су месеци најудесније наручбине скупљати.

Скупљачима повластице. Потпуна гаранција. Чувајмо се лажних имитација. 1030 15 30

1 ком. Транзвалског бријача 1 фор. 50 новч.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.